

Погляди Драгоманова на
громадівську теорію
місцевого самоврядування
та погляди Г. Єллийника
щодо теорії місцевого
самоврядування

ПІДГОТУВАВ СТУДЕНТ 3-ГО КУРСУ ПАНТЕЛИМОН ПЕТРО

Діяльність М.Драгоманова була помітним явищем в історії української суспільно-політичної думки другої половини 19 ст. Його теорія громади формувалася під впливом політичних умов, які склалися в кінці 19 – початку 20 ст. На формування його концепції громади вплинуло виникнення перших дієвих товариств, що боролися за інтереси українського народу, друкованих органів громадівців, діяльність культурних інститутів. Значне місце в творчій спадщині Драгоманова відведено питанням місцевого самоврядування, а саме проблемі територіальної організації населення.

Питання місцевого самоврядування входили до політичних проєктів Драгоманова як їхня організаційно-адміністративна основа, як базисний рівень діяльності держави, підвалини якої, складають громади.

На думку Драгоманова головним критерієм оцінки діяльності держави є служіння суспільному благу. Суть держави полягає не в її формі, а в тих правах і свободах, якими наділені громадяни.

Він приходить до висновку, що покінчити зі злиденністю й гнобленням можна тільки шляхом організації колективної праці за умови колективної власності на землю та знаряддя праці.

Драгоманов часто ототожнює поняття «громада» та «товариство», з «народом», зазначаючи, що народ має складатися з невеликих громад, об'єднаних на основі спільного інтересу і прагнення до колективного вирішення проблеми.

Формування громади, за теорією Драгоманова, має здійснюватися на основі дотримання прав людини і громадянина. Ніхто не може бути примусово залученим до тієї чи іншої громади.

Драгоманов наголошує на тому, що громада буде дієвою лише тоді, коли люди будуть бажати реалізовувати своє право на ініціативу чи захист прав.

Основні засади ефективного функціонування громади. Драгоманов наводить декілька правил функціонування територіальних громад, які не втрачають актуальності сьогодні. Він зазначає, що громада буде дієвою лише тоді, коли її члени усвідомлять необхідність участі громадян у житті держави. Члени громади мають представляти інтереси суспільства, щоб кожен розумів, що може впливати на політичну ситуацію в державі.

На думку Драгоманова, діяльність громади визначається наявністю спільної мети. Із громадською працею, в кожній країні, в кожній людській роді, мусять бути особистісні підходи й приводи до однакової цілі.

Ще однією характеристикою дієвості громад, на думку Драгоманова, є територіальна осілість громадян. Громадянам треба не розбігатись по чужих землях, а працювати в своїй;

Драгоманов дійшов до висновку, що для ефективного функціонування громади тимчасових імпульсивних спалахів настроїв громадян недостатньо. В першу чергу представники громади повинні користуватися певними науковими знаннями при вирішенні відповідних питань. Люди повинні приходити до громади не з іншими думками про громадські порядки та з проповіддю їх, а, перш за все, з докладною (спеціальною) наукою в таких речах, яких потребує громада людська. Таким чином, Драгоманов формує модель ефективно діючої громади, яка є повністю прийнятною для нинішніх умов функціонування громади.

Отже, характеризуючи взаємовідносини між громадою та владою, можна визначити основні позиції щодо ефективного функціонування територіальних громад:

- Об'єднання населення в територіальні громади має відбуватися на основі спільного інтересу
 - Громади повинні формуватися на основі дотримання прав людини і громадянина
 - Громади повинні уникати зовнішнього впливу з боку владних органів
 - Представники громад повинні орієнтуватися в умовах сучасних їм подій;
 - Відносини між громадами і владою мають регулюватися відповідним законом.
- Дієвість громади, за теорією М. Драгоманова, визначається такими правилами:
- члени громади повинні володіти високою громадською свідомістю;
 - члени громади повинні мати спільну мету;
 - взаємовідносини між громадою і владою визначаються через дотримання положень відповідних законодавчих документів;
 - успішність територіального розвитку визначається територіальною осілістю громадян;
 - представники громади повинні користуватися певними науковими знаннями при вирішенні відповідних питань;
 - діяльність громади має бути оцінена за результатами, а не за словами і закликами.

Німецький вчений, Г. Еллінек, вважав загальною ознакою самоврядування те, що воно є публічним управлінням за допомогою осіб, які не перебувають у постійному професійному службовому ставленні до того публічного союзу, управління яким вони знають, отже, управління здійснюється не професійними чиновниками, а почесними громадянами. Щодо структури органів місцевого самоврядування, їх компетенції, то згідно з Г. Еллінеком громада має свої права (право встановлювати власні органи, приймати членів, керувати майном тощо), а також виконує державні функції, оскільки держава користується громадою для своїх цілей, вводить їх у свою адміністративну організацію. Отже, робить висновок Г. Еллінек, громада має свою власну компетенцію та компетенцію, "доручену" їй державою.

Щодо розподілу компетенцій між державою і громадою Еллінік виділяв:

- Власну компетенцію громади, що складається із права встановлювати власні органи, приймати членів, керуванням своїм майном
- Компетенцію, поручену громаді державою, якою воно їй делегує, так як держава користується громадою для своїх цілей, вводячи в свою адміністративну організацію